

Datum: 27-10-2025

Verschenen in de Morgen op 27 oktober 2025 en online

Kinderrechten en vrouwenrechten staan niet tegenover elkaar

Sommige baby's moeten al ontwennen van alcohol of drugs, nog vóór ze kunnen drinken of slapen. Hulpverleners, artsen en maatschappelijk werkers trekken al langer aan de alarmbel. Steeds vaker zien ze zwangere vrouwen met verslavingsproblemen of in situaties van geweld. Maar vóór de geboorte kunnen ze vaak te weinig doen voor het ongeboren kind.

De werkgroep Jonge Kind West-Vlaanderen toonde vorig jaar al in een [open brief](#) hoe groot het probleem is van kinderen die al vóór hun geboorte terechtkomen in onveilige omstandigheden. In één provincie verdubbelde de laatste twee jaar het aantal vragen om crisisspleegzorg voor baby's jonger dan twee jaar. Ook uit gesprekken van het Kinderrechtencommissariaat met zes ziekenhuizen blijkt dat die baby's vaak langer in het ziekenhuis blijven, zelfs zonder medische reden. Iedereen is het erover eens dat er meer prenataal zorgaanbod nodig is.

De realiteit confronteert ons met een ongemakkelijke waarheid: ook ongeboren kinderen kunnen slachtoffer zijn. De schade begint soms al in de buik en is vaak onomkeerbaar. Hulpverleners willen meer doen dan vandaag wettelijk en praktisch mogelijk is.

Het VN-Kinderrechtenverdrag erkent het recht van elk kind op leven, gezondheid, ontwikkeling en bescherming tegen verwaarlozing of mishandeling. Dat recht geldt niet pas vanaf de geboorte, maar vraagt ook bescherming vóór de geboorte, want dan worden de gezondheid en de ontwikkeling van het kind al gevormd.

Vandaag biedt het decreet Integrale Jeugdhulp geen kader om vóór de geboorte hulp op te starten, zelfs niet bij grote zorgen over het ongeboren kind. Dan staan hulpverleners machteloos, terwijl op tijd handelen zo cruciaal is. Het Kinderrechtencommissariaat pleit daarom voor uitbreiding van de integrale jeugdhulp naar ongeboren kinderen. Niet om vrouwen te controleren of te bestraffen, maar om aanklappende hulp mogelijk te maken tijdens de zwangerschap. Dan werkt preventie nog écht.

Die uitbreiding van zorg doet géén afbreuk aan vrouwenrechten, zoals Heleen Debruyne vreest (*Wie denkt nog aan het zelfbeschikkingsrecht van de vrouw?, DM 22/10*). Integendeel: ze vertrekt van dezelfde logica van bescherming, zorg en autonomie. Zwangere vrouwen hebben recht op aanklappende en kwalitatieve hulp, op medische en psychologische ondersteuning, en op respect voor hun keuzes en waardigheid.

De kwetsbaarheid van het ongeboren kind erkennen mag nooit leiden tot stigmatisering of bestraffing van de vrouw. Maar ook niet tot stilzwijgen over situaties die de gezondheid van het kind ernstig bedreigen. Kinderrechten en vrouwenrechten staan hier niet haaks op elkaar. Ze versterken elkaar als de samenleving investeert in zorg, tijd en nabijheid.

Vrijwillige zorg blijft altijd de eerste keuze: niet vrijblijvend, wel aanklampend. Die hulp moet sterker inspelen op de noden van moeder en kind. Het Kinderrechtencommissariaat pleit al lang voor sterkere prenatale diensten, zodat toekomstige ouders snel en laagdrempelig hulp krijgen.

Maar vrijwilligheid is niet altijd genoeg. Wie in de jeugdhulp werkt, weet dat hulpverlening sommige gezinnen niet bereikt. Een duidelijk juridisch kader is nodig om álle gezinnen te bereiken. Niet om te straffen, maar om te ondersteunen.

Echte bescherming van ongeboren kinderen vraagt geen repressie, maar een zorgzame, samenhangende aanpak. Een beleid dat investeert in zorg voor het ongeboren kind én voor de moeder. Een beleid dat welzijn, gezondheid en justitie verbindt. Een beleid dat kiest voor multidisciplinaire teams, perinatale zorg, vertrouwen en nabijheid.

Zo voorkomen we schade bij heel jonge kinderen. En kunnen moeders sterker, gezonder en beter ondersteund hun ouderschap opnemen. Als de moeder zich gezien, gesteund en veilig voelt, krijgt ook haar kind de beste kansen.

Caroline Vrijens, Vlaams kinderrechtencommissaris